

FRYKT OG GRÅDIGHET

Overskriften virker vel kanskje ikke hundre prosent oppløftende i denne søte juletid, men så er vi heller ikke inne i en oppløftende tid for svært mange. Ja, jeg tenker selvsagt på finanskrisen. Opphavet til den verdensomspennende finanskrisen var frisluppet grådighet etter den makten penger gir, etterfulgt av en lammende frykt verden over da boblen begynte å sprekke. Få protesterte, få hørte etter, og likegyldighet hersket så lenge boblen vokste. Ingen gjorde noe effektivt før katastrofen var et faktum. Ingen av de finansielle eller politiske verkøytene man hadde til rådighet ble tatt i bruk før man var utfor stupet. Kombinasjonen av grådighet, frykt og likegyldighet er oppskriften på svært mange menneskeskapt katastrofer. Krig er en av disse.

Tenk bare på nazismens fremmarsj i Tyskland på tretti tallet, var ikke det nettopp en demonstrasjon på hva grådighet, frykt og likegyldighet kan føre til av menneske skapte katastrofer. De ordene som gikk igjen i demokratiene den gangen, når det ene frie landet etter det andre falt for Hitlers krigsmaskin, var "for lite og for sent". Noe som også kan synes å være gjennomgangstonen i denne menneskeskapt finansielle katastrofen. For dette er også en katastrofe først og fremst for de svakest stilte, de som ikke har midler til å forsvare seg. Kriger og finanskriser har mange fellestrekk både når det gjelder årsaker og virkninger.

Noen av bankene og finansinstitusjonene fortsetter sine grådige og nådeløse spill mot de svakest stilte og mot sine kunder forøvrig, etter at de selv har blitt midlertidig reddet av fellesskapets skattepenger. Et spill for å beskytte eierne, men som samtidig graver alle dypere ned i krisen. En slags selvgenerert undergang og

ruin som vi så ofte ellers har sett i forbindelse med kriger. Samtidig leser jeg i Aftenposten at formuende i Storbritannia rømmer landet i frykt for økte skatter og at de ikke lenger får optimalisert utbytte der. Grådighet parett med frykt tar overhånd, og kapitalen som kunne ha fått hjulene i gang forsvinner med de flyktende rike. Hele saken speiler ikke nettopp menneskenes gode sider.

Men hva har dette med Norges forsvar å gjøre? Et øyeblikk holdt jeg på å si: «Alt», fordi det har med den menneskelige natur å gjøre. Vi kan vel i utgangspunktet i alle fall være enige om at det har noe med samfunnsikkerhet å gjøre når menneskenes gode sider blir til de grader overkjørt av grådighet, frykt og likegyldighet. For hvor har det blitt av de borgelige dyder i denne pengegaloppen? Det å tenke på andres ve og vel, det å vise måtehold, det å ta vare på hverandre, det å skape varige verdier for landet, det å gjøre en innsats for landet, det å stille opp og ofre noe for fellesskapet uten umiddelbart å tenke på egen fortjeneste. Hvor ble solidariteten av?

I de siste årenes "velstandsboble" har det vært liten tid til å tenke på at fred og frihet er en forutsetning for at alt det andre i samfunnet skal kunne virke tilfredsstillende. Forsvaret har absolutt ikke vært det folk har vært mest opptatt av. Politisk har Forsvaret lenge vært en salderingspost som også langsomt har beveget seg mot stupet. Men med den siste positive utviklingen i budsjettet og lovnad om full priskompensasjon har vi som Forsvarssjefen sier «tatt et skritt tilbake fra stupet». Vi er fremdeles få i dette landet. Dersom vi ikke er villige til å løfte i flokk for å kunne forsvare oss selv, vårt gode liv og vårt demokrati, blir intet av dette av varig karakter. Da hjelper det lite

å snakke om høyt sosialbudsjett, barnehaveplasser, kontantstøtte eller skattelette.

Men kanskje kan vi begynne å skimte ett lys i tunnelen når det gjelder forsvarer vårt. Jeg har allerede nevnt en ny finansiering av Forsvaret som muligens er en begynnelse på et forsvar i økonomisk balanse. Våre folkevalgte ser ut til å gå for et innkjøp av nye høyverdige jagerfly som er en forutsetning for at resten av Forsvaret kan operere effektivt. Med de nye fregattene og MTBene, samt oppgraderte undervannsbåter, får vi en meget moderne marine. Hærens bemanning økes noe. HV ble på 45000 soldater isteden for 30000.

Er så alt såre vel? Nei! Så langt ifra. Det er svært mange huller å tette i vår forsvarsstruktur før alt er såre vel, og mye av det handler om nok mennesker og kompetanse til faktisk å drive Forsvaret forsvarlig og effektivt. Men det handler også om strukturmangler og økonomi. Det handler om at folkets tillitsvalgte faktisk må være villige til å prioritere det som skal sørge for at vi ikke mister alt. Forsvaret må da prioriteres foran enkeltvis sosiale goder. Det er ofte vanskelig i tider når overbud florerer. Men med nærmere ettertanke, er ikke fred og frihet det største sosiale gode som bør gå uten på alt annet?

Forsvarsevnen er helt avhengige av at vi i de frivillige forsvarsorganisasjonene også lykkes med å holde forsvarsviljen levende i befolkningen. Det å være villig til å forsvare hverandre og andre mot overgrep og angrep er sund menneskelig atferd, og høyeste grad av solidaritet. Faktisk gode menneskelige egenskaper. Eller som salige Ibsen hevdet: «Det er forskjell på å være seg selv, og det å være seg selv nok». Vi har en jobb å gjøre.